

4. Мала енциклопедія етнодержавознавства / Відп. ред. авт. колективу Ю. І. Римаренко. – К. : Генеза, Довіра, 1996. – 546 с.
5. Шульга Н.А. Этническая самоидентификация личности / Н. А. Шульга. – К., 1996. – 397 с.
6. Документи об освободительной войне украинского народа 1648–1654 гг. – К., 1965. – 490 с.
7. Сарбей В. Національне відродження України / В. Сарбей. – К. : Альтернативи, 1999. – 258 с.
8. Див.: Осадчук С. Німці Буковини. Історія товариського Руху (друга половина XIX – початок XX ст.). / С.Осадчук // Науковий вісник Чернівецького університету. Історія, політичні науки, міжнародні відносини. – Чернівці, 2002. – С.12– 17.
9. Горук А. Персональний чинник становлення і розвитку Буковинської полонії у другій половині XIX – на початку XX ст. / А.Горук // Науковий вісник Чернівецького університету. Історія, політичні науки, міжнародні відносини. – Чернівці, 2002. – С. 341–343.
10. Шпорлюк Р. Імперія та нації : з історичного досвіду України, Росії, Польщі та Білорусі / Р. Шпорлюк. – К. : Дух і Літера, 2000. – 354 с.
11. Грицак Я. Національне відродження (кінець XVIII – початок XX ст.) // Історія України. – Львів, 1998. – 321 с.
12. Національний склад населення України (за даними Всеукраїнського перепису населення 2001 року). – К, 2003. – 343 с.
13. Стегній О. Регіоналізм в Україні як об'єкт соціологічного дослідження. / О. Стегній, М. Чурилов. – К., 1998. – 210 с.
14. Мельниченко В. Чи загрожує Україні “кримізація?”// Демократична Україна. – 1994. – 8 серпня.
15. Кривицька О. В. Етнонаціональні відмінності регіонів як реальна підстава виникнення конфліктів в Україні / О. В. Кривицька// Регіональна політика України: концептуальні засади, історія, перспективи : Зб. наук. праць. – К., 1995. – С. 253–257.

*Медвідь Федір Михайлович, к. філос. наук, д. н. в галузі політології, професор
Чорна Марія Федорівна, магістр права, аспірант,
Міжрегіональна академія управління персоналом*

ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Політика регіонального розвитку України нині формується в умовах неоголошеної війни з Росією, яка спричинила окупацію частини території та економічні втрати, супроводжується погіршенням соціально-економічного становища, вимагає зовнішніх запозичень на відновлення економіки, масштабних витрат на ведення воєнних дій. Водночас Україна інтегрується в європейський цивілізаційний простір, що ставить перед національною

регіональною політикою низку вимог. Децентралізація публічного управління має здійснюватися в інтересах громадян, у межах цілісного пакету політичних, економічних, соціальних реформ, спрямованих на перетворення України в сучасну європейську країну.

Регіональна політика поєднує секторальні, просторові та управлінські цілі і пріоритети. Про це йдеться у «Порядку денному Європейського Союзу для регіонів» (EU Territorial Agenda 2020), де зазначається, що серед найважливіших проблем, які мають вирішувати регіони ЄС у XXI ст., є формування міцного, консолідованого внутрішнього ринку, недопущення економічної регіональної самоізоляції та підтримка справедливої конкуренції на місцевому і регіональному рівні, впровадження ефективних заходів, пов'язаних з реакцією на демографічні і соціальні зміни у світі, вирішення актуальних проблем розвитку регіонів, пов'язаних зі зміною клімату та довкілля.

З огляду на стратегічний курс на євроінтеграцію, Україна потребує, з одного боку, взаємної відповідності цілей регіонального розвитку країни та ЄС, а з іншого – вироблення власного стратегічного бачення реформ на регіональному і місцевому рівнях з урахуванням викликів, що постають перед нашою державою.

Сформовані в Україні до 2014 р. нормативно-правова база та усталена практика реалізації державної регіональної політики мали низку недоліків, які перешкождали успішності реформ на місцевому рівні. Громади і регіони не перетворилися на повноцінні суб'єкти регіональної політики через недосконалість та фрагментарність правового поля, а державна регіональна політика не розглядалася як окремий складник стратегічного розвитку держави. Така невідповідність між важливістю регіональної політики для забезпечення цілісності країни і стабільного розвитку територій та її фактичною відсутністю у державі, занедбаний стан правового та організаційного забезпечення регіональної політики зумовили необхідність реформ, започаткованих у 2014 році.

Позитивної оцінки заслуговує низка ухвалених у 2014 – на поч. 2015 рр. нормативно-правових актів, які регламентують найважливіші напрями державної регіональної політики в Україні та окреслюють загальні параметри реформування. Це, зокрема:

- Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року (затверджена Постановою КМУ від 6 серпня 2014 р.), у якій обґрунтовані стратегічні цілі регіонального розвитку, визначені пріоритети координації регіональної політики з галузевими політиками, а також механізми, інструменти та джерела фінансування регіонального розвитку до 2020 р.;

- Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (схвалена Розпорядженням КМУ від 1 квітня 2014 р.), і План заходів щодо її реалізації. Положення Концепції визначають базові напрями децентралізації влади в Україні, нову роль громади, району, регіону у системі місцевого самоврядування і територіальної організації влади

та шляхи підвищення дієвості, ефективності й відповідальності місцевого самоврядування за реалізацію регіональної політики;

- ЗУ «Про співробітництво територіальних громад» (від 17 червня 2014 р.), у якому унормовані питання співробітництва територіальних громад з метою вирішення спільних питань місцевого і регіонального розвитку;

- ЗУ «Про ратифікацію Додаткового протоколу до Європейської хартії місцевого самоврядування про право участі у справах органу місцевого самоврядування» від 2 вересня 2014 р.), який унормовує права участі окремих громадян та громадських організацій у справах органу місцевого самоврядування відповідно до норм європейського права;

- ЗУ «Про засади державної регіональної політики» (від 5 лютого 2015 р.), який визначає інституційні рамки регіонального розвитку, правову основу реалізації нової державної регіональної політики, унормовує мету державної регіональної політики – створення умов для динамічного, збалансованого розвитку України та її регіонів, забезпечення їх соціальної та економічної консолідації, підвищення рівня життя населення, додержання гарантованих державою соціальних стандартів для кожного громадянина незалежно від місця проживання;

- ЗУ «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (від 5 лютого 2015 р.), який створив правове підґрунтя для укрупнення громад і формування економічно та організаційно спроможних дієздатних адміністративних одиниць;

- ЗУ «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України» (щодо реформи міжбюджетних відносин) (від 28 грудня 2014 р.), який визначив напрями удосконалення бюджетного законодавства в рамках децентралізації, передбачив суттєве розширення повноважень громад та зміцнення матеріальної і фінансової основи місцевого самоврядування;

- ЗУ «Про внесення змін до Податкового кодексу та деяких інших законів України» (від 28 грудня 2014 р.), який означив шляхи лібералізації податкової системи, передбачив надання більшого ресурсу місцевим бюджетам [1, с.196-198].

Стратегія національного розвитку України, що базується на системі національних інтересів і пріоритетів, включає і стратегію національної безпеки держави, яка визначає принципи, пріоритетні цілі, завдання та механізми забезпечення життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз [2]. З урахуванням геополітичної і внутрішньої ситуації діяльність усіх державних органів в Україні має бути зосереджена на прогнозуванні, своєчасному виявленні, попередженні і нейтралізації зовнішніх і внутрішніх загроз національній безпеці, захисті суверенітету і територіальної цілісності України, безпеки її прикордонного простору, піднесенні економіки країни, забезпеченні особистої безпеки, конституційних прав і свобод людини і громадянина, викоріненні злочинності, вдосконаленні системи державної влади, зміцненні законності і правопорядку та збереженні соціально-політичної стабільності суспільства, зміцненні позицій України у світі, підтриманні на

належному рівні її оборонного потенціалу і обороноздатності, радикальному поліпшенні екологічної ситуації [3].

Державна політика національної безпеки України формується і реалізується за умов, коли у сучасному світі нівелюється різниця між внутрішніми та зовнішніми аспектами безпеки, зростає вага несилових (політичних, економічних, соціальних, енергетичних, екологічних, інформаційних тощо) складових її забезпечення [4, с. 399-410 ; 5, с. 290-350] та формуються в межах ЄС – європейська наднаціональна ідентичність, а в рамках СНД – пан російська [6, с. 1-58] в умовах зовнішньої агресії Росії та сучасної гібридної війни.

Узагальнення теоретичного надбання, а також практики реалізації зовнішньополітичних завдань сприяє окресленню складових національної безпеки України у зовнішній площині, до яких, як відомо, зараховують: гарантування і захист прав українських громадян і співвітчизників за кордоном; збереження цілісності і територіальної недоторканності Української держави; досягнення високого економічного розвитку і відповідно гідного місця в міжнародному поділі праці, а також протистояння енергетичним загрозам; адекватне співвідношення національних інтересів з участю у наднаціональних міжнародних структурах; формування позитивного іміджу Української держави [7, с. 5-6].

Зовнішньополітичні імперативи України спираються на загальновизнані норми і принципи міжнародного права, серед яких принцип визнання загальнолюдських цінностей, активної міжнародної співпраці є визначальним. Для оптимального використання зазначених зовнішньополітичних імперативів Україна потребує конфігурації політичних сил навколо національних інтересів і безпеки [8, с. 59-68].

Національна безпека виступає як важлива функція кожної держави, що як зазначено у ст. 1 Закону України «Про основи національної безпеки України», виступає як «захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам» [3]. В основі цієї діяльності лежить обстоювання і реалізація національного інтересу певної країни – глобального, всеохоплюючого інтегрального інтересу, втілення якого уможливило здійснення життєво важливих приватних, групових і суспільних інтересів переважної більшості громадян. Отже, національна безпека є своєрідним синтезом інтересів і потреб усіх соціальних суб'єктів [9, с. 240-244].

Національна безпека, проблеми її забезпечення стали центральною темою сучасної діяльності як держави, так і дослідників. Політико-правові засади становлення національної безпеки України розроблені автором [10 ; 11 ; 12 ; 13 ; 14 ; 15 ; 16 ; 17 ; 18] .

Правову основу національної безпеки становлять Конституція України, закони, інші нормативно-правові акти, а також визнані Україною міжнародні договори і угоди.

Нова редакція Стратегії національної безпеки України була розроблена на виконання Указу Президента України від 24 вересня 2014 року № 744 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28 серпня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо захисту України та зміцнення її обороноздатності» і представлена Президентом України під час проголошення позачергового послання до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України у сфері національної безпеки» у листопаді 2014 р.[7, с. 26-27].

Основними цілями Стратегії є: мінімізація загроз державному суверенітету та створення умов для відновлення територіальної цілісності України в межах міжнародно визнаного кордону України, гарантування мирного майбутнього України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави; утвердження прав і свобод людини і громадянина, забезпечення нової якості економічного, соціального і гуманітарного розвитку, забезпечення інтеграції України до Європейського Союзу та формування умов для вступу в НАТО [7].

Досягнення визначених цілей потребує: зміцнення Української держави шляхом забезпечення поступального соціально-політичного й соціально-економічного розвитку України; якісно нової державної політики, спрямованої на ефективний захист національних інтересів в економічній, соціальній, гуманітарній та інших сферах, комплексне реформування системи забезпечення національної безпеки та створення ефективного сектору безпеки й оборони України; нового зовнішньополітичного позиціонування України у світі в умовах нестабільності глобальної системи безпеки. що передбачає створення ефективного сектору безпеки і оборони і уможливорює стабільний суспільно-політичний та соціально-економічний розвиток України; нового зовнішньополітичного позиціонування України у світі в умовах нестабільності глобальної системи безпеки [7].

До актуальних загроз національній безпеці України Стратегія відносить: агресивні дії Росії, що здійснюються для виснаження Української економіки і підризу суспільно-політичної стабільності з метою знищення держави України і захоплення її території; неефективність системи забезпечення національної безпеки і оборони України; корупцію та неефективну систему державного управління; економічну кризу, виснаження фінансових ресурсів держави, зниження рівня життя населення; загрози енергетичній безпеці; загрози інформаційній безпеці; загрози кібербезпеці і безпеці інформаційних ресурсів; загрози безпеці критичної інфраструктури; загрози екологічній безпеці [2].

В умовах докорінних змін у зовнішньому та внутрішньому безпековому середовищі Україна, на думку аналітиків, потребує нової моделі забезпечення національної безпеки, на створення якої спрямована Стратегія національної безпеки України, реалізуючи яку, Україна захищатиме всіма доступними засобами свої фундаментальні національні цінності, визначені Конституцією та законами України, – незалежність, територіальну цілісність і суверенітет

держави, свободу, демократію, права людини і верховенство права, добробут, мир і безпеку.

Основою подальшого розвитку країни є нагальна переорієнтація системи державного управління на безумовне дотримання принципів верховенства права, рівності кожного громадянина перед законом, прозорості влади. Досягнення цієї мети потребує: рішучого очищення влади від корупціонерів, агентури іноземних держав та непрофесіоналів; докорінної реорганізації державного апарату: реформування інституту державної служби, створення, дієздатних органів управління державою, формування висококваліфікованого, патріотично налаштованого корпусу державних службовців, відповідного реформування системи підготовки і перепідготовки кадрів, упровадження сучасних етичних норм поведінки державних службовців, військовослужбовців, співробітників правоохоронних органів, формування нової культури безпеки; виваженої децентралізації функцій держави та бюджетних ресурсів, зміцнення фінансових можливостей органів місцевого самоврядування; зосередження діяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, прокуратури і судів на завданнях ефективного захисту прав, свобод і законних інтересів громадян, національної безпеки України; забезпечення відкритості та прозорості функціонування державних органів, зокрема шляхом упровадження технологій електронного урядування.

Нагальним завданням є здійснення принципової і послідовної антикорупційної політики, пріоритетними напрямками якої є удосконалення процедури перевірки на доброчесність та моніторинг способу життя державних службовців, забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро та Національного агентства з питань запобігання корупції, активна співпраця з міжнародними антикорупційними організаціями, зокрема Групою держав Ради Європи проти корупції (GRECO).

Створення ефективного сектору безпеки і оборони України є ключовим завданням формування нової моделі забезпечення національної безпеки. Він має функціонально об'єднати військові формування, правоохоронні розвідувальні органи та спеціальні державні органи і служби, які здійснюють захист національних інтересів від зовнішніх і внутрішніх загроз шляхом застосування зброї, спеціальних заходів або правового примусу у межах наданих їм повноважень. Для вирішення завдань забезпечення безпеки і оборони України у встановленому порядку суб'єкти сектору безпеки і оборони взаємодіють з іншими державними органами, неурядовими організаціями та об'єднаннями, установами і підприємствами, у т. ч. оборонно-промислового комплексу. Реалізація згаданого завдання повинна забезпечити: ефективне реагування на сучасні виклики і загрози національній безпеці України, що мають комплексний характер; раціональне використання потенційних можливостей суб'єктів сектору безпеки і оборони при захисті національних інтересів; узгодження концепцій (програм) реформування та розвитку цих суб'єктів; ефективне управління сектором безпеки і оборони та міжвідомчу взаємодію в мирний час, у кризових ситуаціях та в особливий період; цільовий

і прагматичний підхід до визначення обсягів фінансових і матеріально-технічних ресурсів, необхідних для ефективного функціонування, підготовки та застосування суб'єктів сектору безпеки і оборони.

Для забезпечення ефективного функціонування сектору безпеки і оборони необхідним є: створення системи стратегічного прогнозування і планування з метою забезпечення адекватного реагування на реальні та потенційні загрози національній безпеці, визначення комплексу політичних, воєнних, економічних, соціальних, інформаційних та інших заходів для запобігання виникненню загроз національній безпеці, їх нейтралізації та комплексної протидії; забезпечення професіоналізації сектору безпеки і оборони, підвищення професійного рівня особового складу, створення інтегрованої системи підготовки кадрів; удосконалення системи демократичного цивільного контролю над сектором безпеки і оборони України.

Характер сучасних загроз національній безпеці України зумовлює нагальну необхідність забезпечення готовності держави, її економіки і суспільства до оборони та відбиття збройної агресії, підвищення рівня обороноздатності держави як одного з найважливіших пріоритетів політики національної безпеки. Основними завданнями у цій сфері є: реформування системи мобілізаційної підготовки та мобілізації України з урахуванням особливостей сучасних воєнних конфліктів; перегляд та законодавче визначення засад територіальної оборони держави; активне використання механізмів двосторонньої та багатосторонньої співпраці з державами-партнерами, передусім у напрямі розвитку військового і військово-технічного співробітництва, в тому числі отримання від них військової допомоги; реструктуризація та випереджувальний розвиток оборонної промисловості України, оптимізація її виробничих потужностей, здійснення політики імпортозаміщення та налагодження власного виробництва критичних комплектуючих і матеріалів, поглиблення військово-технічного співробітництва з провідними державами світу, насамперед державами – членами ЄС і НАТО; упровадження розвитку системи військово-патріотичного виховання, запровадження програм початкової військової підготовки у загальноосвітній школі [19, с. 93-98].

Пріоритетним завданням є реформування Збройних Сил України з метою досягнення їх нової якості – ефективних, мобільних, оснащених сучасним озброєнням і військовою технікою, спроможних забезпечити оборону держави.

Реформування правоохоронних органів, спеціальних служб і розвідувальних органів України, спрямоване на забезпечення їх ефективного функціонування на основі загальноєвропейських норм, а також принципів державності, патріотизму, компетентності, демілітаризації, координації, результативної взаємодії, чіткого розподілу завдань і усунення дублювання функцій, запровадження нових цивільно-військових відносин.

Реформа Служби безпеки України має на меті позбавлення цього органу невластивих йому правоохоронних і слідчих функцій, перетворення на спеціальний орган контррозвідувального забезпечення державної безпеки, захисту конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного і оборонного потенціалу від посягань спеціальних служб іноземних держав, боротьби з тероризмом.

Реформа Державної прикордонної служби буде здійснюватися у напрямі підвищення можливостей цього органу для охорони та забезпечення недоторканості державного кордону, суверенних прав України в її виключній (морські) економічній зоні шляхом створення мобільних механізованих підрозділів та формування повноцінного мобільного загону швидкого реагування.

Відновлення територіальної цілісності Української держави, верховенства права на всі її території, реінтеграція тимчасово окупованих та неконтрольованих територій є першочерговими пріоритетами політики національної безпеки. Їх реалізація вимагає формування сприятливих політичних передумов, що досягатимуться мирними, заснованими на принципах міжнародного права засобами: шляхом політичного діалогу, пошуку прийнятних варіантів надання додаткових повноважень органам місцевого самоврядування та регіонам; гарантованим забезпеченням захисту громадянських, політичних, економічних, соціальних, релігійних, культурних прав усіх етнічних груп, що проживають на території України [7, с. 9-12].

Незважаючи на помітні успіхи реформ у сфері регіонального розвитку у другій половині 2014 – на початку 2015 рр., слід вказати і на існуючі недоліки та відсутність прогресу на окремих напрямках реформування регіональної політики та розвитку місцевого самоврядування. Так, до безперечних недоліків варто віднести тривалу відсутність дорадчого колегіального органу представників місцевих органів виконавчої влади, який би міг гнучко і оперативно реагувати на реалізацію реформ на місцевому рівні (Рада регіонального розвитку була утворена лише 22 квітня 2015 р.). Також слід вказати на повільне просування ініціатив щодо децентралізації, що накладається на погіршення соціально-економічного становища громад.

Відтак, подальше реформування регіональної політики України з урахуванням європейських стандартів та принципів регіонального розвитку має спрямовуватися на наступне: остаточний перехід від жорсткої системи державного управління по вертикалі «центр – регіон» до політики децентралізації державного управління, повсюдності місцевого самоврядування та оптимізації територіальної організації влади на принципах субсидіарності; перехід від політики вирівнювання з центру зростаючих соціально-економічних диспропорцій розвитку територій, централізованого перерозподілу ресурсів та обмежених бюджетних коштів – до політики створення рівних можливостей для збалансованого розвитку регіонів, розкриття внутрішнього потенціалу громад та підвищення їх конкурентоспроможності; забезпечення надання інституційної та інвестиційної підтримки всім регіонам через залучення

потенціалу державно-приватного партнерства, забезпечення державних гарантій для іноземних інвесторів, упровадження дієвих інструментів оптимального використання місцевих ресурсів та їх спрямування на розвиток територій; поширення гнучких інструментів стимулювання регіонального розвитку (залучення технічної допомоги, кредитів, розвиток ринку місцевих запозичень). [1, с. 19-199].

У контексті зазначеного необхідно якомога скоріше ухвалити План заходів з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 р. – документ, у якому визначатимуться напрями, пріоритети і терміни подальшого реформування регіональної політики. Крім цього, оновлення потребуватимуть і регіональні стратегії розвитку у частині їх приведення у відповідність до сучасних викликів і потреб. Ці пріоритети та завдання передбачають невідкладне проведення реформ усіх складових життєдіяльності суспільства та держави – політичної, адміністративної, судової, податкової, земельної, місцевого самоврядування, освіти, охорони здоров'я, сектору безпеки. Вони можуть бути реалізовані, на думку аналітиків, тільки консолідованими зусиллями державних інститутів України.

Отже, поглиблення реформ у сфері регіонального управління і формування нової логіки відносин громади, регіону та держави має стати каталізатором відбудови і нового поступу України, чинником консолідації українського суспільства задля збереження державності та реалізації євроінтеграційних прагнень України.

Список використаних джерел

1. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році». – К. : НІСД, 2015. – 684 с.
2. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» від 26 травня 2015 року № 387/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>.
3. Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003 р. № 964-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 351.
4. Україна у 2010 році: щорічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку: монографія / за заг.ред. А.В.Єрмолаєва. – К.: НІСД, 2010. – 528 с.
5. Корнієвський О. А. Громадські об'єднання у системі національної безпеки держави : монографія / О. А. Корнієвський. – К. : Альтерпрес, 2010. – 396 с.
6. Пелагеша Н. Україна в смислових війнах постмодерну: трансформація української національної ідентичності в умовах глобалізації / Н. Пелагеша. – К. : НІСД, 2008. – 288 с.

7. Аналітична доповідь Національного інституту стратегічних досліджень до позачергового Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє і зовнішнє становище України у сфері національної безпеки». – К. : НІСД, 2014. – 148 с.

8. Медвідь Ф. М. Посилена угода Україна – ЄС в контексті вироблення стратегії національного розвитку / Ф. М. Медвідь // Україна-ЄС : на шляху до нового формату відносин : матеріали міжнародного «круглого столу» (Київ, 24 квітня 2008 р.) / Національний інститут проблем міжнародної безпеки. – К. : НІПМБ, 2008. – С. 59-68.

9. Смолянчук В. Ф. Національні інтереси України : еволюція в політичному часі В. Ф. Смолянчук // Інститут президентства України в системі державної влади України : матеріали наукової конференції. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2014. – С. 240-244.

10. Медвідь Ф. М. Національна безпека і національні інтереси України у світі, що змінюється / Ф. М. Медвідь, В. Х. Дієго Доносо, Рзаєв Ільхам Сахіб Огли // Наукові праці МАУП / редкол.: А. М. Подоляка (голов.ред.) [та ін.]. – К. : МАУП, 2001. – Вип. 3(30). – К. : ДП «Вид.дім «Персонал». – 2011. – С. 42-45.

11. Медвідь Ф. М. Національна безпека і національні інтереси України в умовах постбіполярного світу / Ф. М. Медвідь, Дієго Доносо В. Х. // Актуальні питання реформування правової системи України : Збірник наукових статей за матеріалами УІІ Міжнародної науково-практичної конференції, Луцьк, 17-19 червня 2011 р. / Уклад. З. В. Журавська, Т. Д. Климчук, Н. М. Коритнюк, С. С. Савич. – Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2011. – С. 111-114.

12. Медвідь Ф. М. Інформаційна безпека України : генеза і становлення / Ф. М. Медвідь // Наукові праці МАУП / Редкол.: В. Б. Захожай (гол.ред.) та ін. – К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. – Вип. 2(25). – С. 116-122.

13. Медвідь Ф. М. Енергетична безпека України: становлення національної стратегії / Ф. М. Медвідь // Наукові праці МАУП / Редкол.: В. Б. Захожай (голов.ред.) та ін. – К. : МАУП, 2010. – Вип. 1(24). – С. 201-206.

14. Медвідь Ф. М. Національна безпека України в умовах формування європейської системи колективної безпеки / Ф. М. Медвідь // Україна в нових реаліях: політичні, економічні та правові орієнтири розвитку: збірник наукових праць за матеріалами ІІ Міжнародної науково-практичної конференції, 17 травня 2011 року / Національний університет ДПС України, НДІ фінансового права. – К. : Алеута, 2011. – С. 93-98.

15. Медвідь Ф. М. Національна безпека і національні інтереси України: генеза і становлення. Дисертація у формі наукової доповіді на здобуття наукового ступеня доктора наук в галузі політології / Ф. М. Медвідь. – Київ, 2015. – 98 с.

16. Медвідь Ф. М. Фінансова безпека України: в умовах глобалізації / Ф. М. Медвідь, Я. Ф. Медвідь // Фінансове право у ХХІ сторіччі: здобутки та перспективи: збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-

практичної конференції, 4-7 жовтня 2011 року. – Ч. I / НДІ фінансового права. – К. : АЛЕРТА, 2011. – С. 39-43.

17. Медвідь Ф. М. Національна безпека як соціокультурний феномен / Ф. М. Медвідь, Доносо Варгас Дієго Хосе, Доносо Варгас Сантьяго Феліпе // Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Роль юриспруденції у формуванні сучасного суспільства» (7 жовтня 2014 р.). – К. : МАУП, 2014. – С. 107-110.

18. Медвідь Ф. М. Економічна безпека України в умовах глобальної нестабільності / Ф. М. Медвідь, М. Ф. Чорна // Становлення і розвиток української державності: [зб. наук. праць] / МАУП. – К. : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008. – Вип. 13 : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Управління бізнесом в умовах глобальної нестабільності», 26 березня 2015 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова) [та ін.]. – 2015. – С. 175-179.

19. Горбулін В. П. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки. Монографія / В. П. Горбулін, А. Б. Качинський. – К. : НІСД, 2010. – 288 с.

*Місержи Світлана Дмитрівна, к. політ. н., доцент,
Національний медичний університет ім. О. О. Богомольця*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ НАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Регіональна ідентифікація в структурі ідентичності особистості є однією з найстійкіших. Регіональне самоототожнення з певним простором не зводиться безпосередньо до території, а включає певні соціокультурні особливості та несе значне емоційне навантаження (може виражатися через поняття «мала батьківщина», «батьківська хата», «рідна мова», «родинна традиція» тощо). Роль регіональної ідентичності зростає в умовах соціальних потрясінь, зокрема кризи загальнонаціональної ідентичності, та сприймається особистістю як острів сталості та захищеності.

Зростання інтенсивності регіональних самоідентифікацій українців яскраво діагностувалося після розпаду Радянського Союзу та руйнування об'єктивних детермінант радянської політичної свідомості. Формування нових політичних, економічних та соціальних зв'язків як складових процесу розбудови нової державності поступово зменшувало роль регіонального самоототожнення українців, посилюючи нову національну політичну ідентифікацію. Використовуючи державні ресурси (політичні інститути, можливості системи освіти, ЗМІ тощо), продукувались нові змісти та символи, які стали невід'ємною складовою політичної свідомості нового покоління українців. Однак цей процес в Україні відбувався в умовах намагання загальнонаціональних політичних сил водночас мобілізувати свій електорат